

המכון הארצי למחקר ולפיתוח בהכשרת מורים ובהינוך

חינוך מודע טראומה במצבי משבר בארץ ובעולם: עקרונות, מחקר ופרקטיקה בהכשרת אנשי חינוך

מטרת הקורס: להקנות למשתתפים ידע, כלים ותפיסת עולם בתחום החינוך מודע הטראומה, תוך הבנת השפעתם של טראומה ומשבר על למידה והתפתחות, ופיתוח יכולת ליישם עקרונות אלה בהוראה, בהכשרת אנשי חינוך ובהובלת שינוי במערכות חינוך.

תקציר: הקורס עוסק בעקרונות ובפרקטיקות של חינוך מודע טראומה במצבי משבר בארץ ובעולם. באמצעות חיבור אישי, מקרי בוחן והתנסות, יכירו המשתתפים דרכים ליצירת סביבות למידה מיטיבות, לחיזוק קשרים משמעותיים ולהטמעת גישה מודעת טראומה בהוראה ובהכשרת אנשי חינוך.

נושאי הלימוד:

- מבוא לחינוך מודע טראומה
- טראומה, מוח ולמידה
- עקרונות החינוך מודע הטראומה
- מה בין מרחב בטוח לחינוך מודע טראומה?
- חינוך מודע טראומה במצבי חירום ומשבר
- פדגוגיה של יחסים ותפקיד המבוגר המשמעותי
- מודל חמל"ה - חוסן מקצועי לגיל הרך
- יישום חינוך מודע טראומה בהוראה ובהכשרת אנשי חינוך
- מרחב בטוח בין לוקאלי לגלובלי
- טראומה משנית, חמלה עצמית וחוסן מקצועי
- תכנון יישום בהקשר מקצועי

קהל היעד :

מורי מורים, מרצים במוסדות להכשרת אנשי חינוך, מדריכים פדגוגיים, אנשי פיתוח מקצועי, מנהלים ובעלי תפקידי הובלה במערכות חינוך, יועצים חינוכיים, פסיכולוגים חינוכיים, מטפלים ואנשי מקצוע העובדים במערכות חינוך, מנהלי מסגרות חינוכיות, אנשי חינוך המעוניינים להעמיק בתחום החינוך מודע הטראומה.

תאריך תחילה וסיום: 25.1.27 – 30.11.26

ימי שני, בין השעות: 18:00-20:30

סה"כ שעות אקדמיות: 30 (8 מפגשי אונליין + מפגש א-סינכרוני)

חובות הקורס:

- השתתפות פעילה במפגשים ובדיונים
- הגשת עבודת סיום

המכון הארצי למחקר ולפיתוח בהנשרת מורים ובחינוך

על המנחות:

ד"ר רוית שחר-להב

מרפאה בעיסוק, בעלת דוקטורט בהתפתחות הילד, רכזת אקדמיה והכשרות בארגון Early Starters International ומרצה בתחום החינוך מודע טראומה, חוסן והתפתחות בגיל הרך. עוסקת בפיתוח תוכניות הכשרה ובהובלת פרויקטים בארץ ובעולם.

יולי חרומצ'נקו

מנהלת תחום הפיתוח הבינלאומי בארגון Early Starters International, מומחית בפיתוח והטמעה של תוכניות חינוך והתערבות במצבי חירום ומשבר ובהובלת פרויקטים בינלאומיים בתחום החינוך לגיל הרך.

רשימת שיעורים שנתי (8 מפגשים + מפגש א-סינכרוני)

מס'	יום ושעה	נושא	מי מעבירה
1	30.11.26 18:00-20:30	מי אנחנו? היכרות עם הלומדים והארגון. מהו מרחב בטוח ומהו חינוך מודע טראומה, ומה הקשר ביניהם	ד"ר רוית שחר-להב
2	7.12.26 18:00-20:30	מהם טראומה וסטריס מתמשך ולמה זה חשוב לאנשי חינוך - הבנת טראומה, סטריס מתמשך והשפעתם על התפתחות, ויסות, למידה והתנהגות.	ד"ר רוית שחר-להב
3	14.12.26 18:00-20:30	תפקידו של מבוגר משמעותי בסביבה מרובת טראומה - קשר, התקשרות ומעגל הביטחון	ד"ר רוית שחר-להב
4	21.12.26 18:00-20:30	חמלה ודאגה עצמית - היכרות עם טראומה משנית, שחיקה, חמלה עצמית וחוסן מקצועי	יולי חרומצ'נקו
5	28.12.26 18:00-20:30	מודל חמל"ה - איך מפתחים חוסן במערכת החינוך?	ד"ר רוית שחר-להב
6	4.1.27 18:00-20:30	יישומי של מודל חמל"ה במסגרות של הכשרת מורים (מפגש א-סינכרוני).	
7	11.1.27 18:00-20:30	מרחב בטוח בין גלובלי ללוקאלי - מה למדנו ממשברים בעולם? מה יכולנו ללמד אחרים?	ד"ר רוית שחר-להב. אורח: רן כהן-אהרונב
8	18.1.27 18:00-20:30	איך מדברים עם ילדים על אבל ואובדן: עקרונות של שיח מותאם גיל והקשר	יולי חרומצ'נקו
9	25.1.27 18:00-20:30	מפגש אחרון מסכם: מה לוקחים מפה הלאה? מהידע לפרקטיקה	ד"ר רוית שחר-להב

המכון הארצי למחקר ולפיתוח בהנשרת מורים ובחינוך

ביבליוגרפיה:

קריאה מומלצת

- חרומצ'נקו, י'. (2025). *כאן זה בטוח*. יצירה עברית, המפצחת – מיה ויזל.
- ואן דר קולק, ב'. (2021). *נרשם בגוף: מוח, נפש וגוף בריפוי מטראומה* (א' רילוב, מתרגמת). פרדס.
- National Child Traumatic Stress Network. (2017). *Creating, supporting, and sustaining trauma-informed schools: A system framework*. Los Angeles, CA: Author.
- Thomas, M. S., Crosby, S., & Vanderhaar, J. (2019). Trauma-informed practices in schools across two decades: An interdisciplinary review of research. *Review of Research in Education*, 43(1), 422–452. <https://doi.org/10.3102/0091732X18821123>
- Inter-agency Network for Education in Emergencies (INEE). (2024). *INEE minimum standards for education: Preparedness, response, recovery*. INEE.
- UNICEF. (2024). *Integrating mental health and psychosocial support into education in emergencies using the Minimum Service Package*. UNICEF.
- Masten, A. S. (2014). *Ordinary magic: Resilience in development*. Guilford Press.
- Ungar, M. (2011). The social ecology of resilience: Addressing contextual and cultural ambiguity of a nascent construct. *American Journal of Orthopsychiatry*, 81(1), 1–17. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.2010.01067.x>
- לביא, ת., גלבר, ג', ברמן, א', וינשטיין, י', כרמי, ש', מוסא, א', רייקין, ש', שחר, י', שטרן, ב', שניר, מ', ותמים, ג'. (2006). *התמודדות עם מצבי לחץ וחירום מתמשך – סדנה לחדר מורים, ערכת עבודה*. פורום שפ"י "מטראומה לחוסן".
- להד, מ'. גשר מאחד – מודל חוסן נפשי להתמודדות עם משברים.

קריאה להעשרה

- Perry, B. D., & Winfrey, O. (2021). *What happened to you? Conversations on trauma, resilience, and healing*. Flatiron Books.
- Yohannan, J., & Carlson, J. S. (2019). A systematic review of school-based interventions and their outcomes for youth exposed to traumatic events. *Psychology in the Schools*, 56(3), 447–464. <https://doi.org/10.1002/pits.22202>
- UNICEF. (2023). *The benefits of investing in school-based mental health support: Global cost-benefit analysis on mental health and psychosocial support interventions in education settings across the humanitarian-development nexus*. UNICEF.
- זכאל-פאר, ט', סרדצה, י', וורואר-סטריאר, ד'. (2024). "בחיים לא הרגשתי כל כך משמעותית למישהו": חוויית ההתנדבות של נשות ואנשי מקצוע עם אימהות פליטות מאוקראינה וילדיהן. *מידע"ס*.
- שילה, י', וחרומצ'נקו, י'. (2024). *טיפול נמרץ. נקודת מפגש, גיליון 27*. מכון חרוב.

מחווין להערכה:

השתתפות פעילה בשיעורים: 20%

מטלת סיכום: 80%